

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Doc. PhDr. ThDr. Tomáš Pružinec, PhD.

ul. Hodžova 1, 94974 Nitra, Slovenská republika
tel.: 09 08 85 84 22, e-mail: tpruzinec@ukf.sk

Vec: Oponentský posudok na prácu Filozofický odkaz Immanuela Kanta na *Ruskej ceste pro et contra*, ktorú v odbore 2. 1. 3. Dejiny filozofie predkladá na habilitačné konanie Mgr. Ondrej Marchevský, PhD.

Habilitačná práca Mgr. Ondreja Marchevského, PhD. predstavuje profesionálny a veľmi dobre zorientovaný filozoficko-historický, ako aj historicko-filozofický ponor do závažných spoločenských kontextov výskumu Kantovej tvorby v ruskom intelektuálnom prostredí koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Autor v podstate hľadá odpoveď na otázku: Kým je Kant pre ruskú filozofiu?

Po obsahovej stránke sa práca delí na päť po sebe nasledujúcich kapitol, rozdelených do dvoch obsahových častí. Autor svoju prácu začína pomerne dobre spracovaným Úvodom (s. 6 – 11). Po ňom prichádza prvá kapitola s názvom „K charakteru a vybraným aspektom ruskej filozofickej reflexie Kanta“ (s. 12 – 30), v ktorej sa autor venuje identifikácii črt reflexii Kanta a približuje význam ruských duchovných akadémií a filozofických časopisov. V druhej kapitole nazvanej „*Ruská cesta: pro et contra* ako vydavateľský projekt a metóda“ (s. 31 – 41) sa orientuje na vydavateľský projekt s názvom *Ruská cesta: pro et contra*, ktorý oprávnené vníma ako „metódu skúmania, osobitý interpretačný prístup k ruskej duchovnej kultúre a filozofickému mysleniu“ (s. 31), pričom ho porovnáva s ďalšími dvoma vplyvnými vydavateľskými projektmi daného obdobia (*Život výnimočných ľudí* a *Knižnica národného spoločenského myslenia*). Po druhej kapitole autor predkladá Prvú časť „Ruská storočnica Kanta“ (s. 43 – 72), ktorá obsahuje tretiu, štvrtú a piatu kapitolu. Začína analýzou epistemologických a etických úvah, ktoré filozof L. M. Lopatin predložil vo svojich prednáškach a prácach (s. 43 – 59), ďalej pokračuje reflexiou o Kantovej sociálnej filozofii z dielne právnika P. I. Novgoroceva (s. 60 – 72) a končí myšlienkami ruského a sovietskeho geológa, prírodovedca ale aj filozofa a predstaviteľa ruského kozmizmu V. I. Vernadského (s. 73 – 84). Tým, že autor reflektoval recepciu Kanta u filozofa, právnika a prírodovedca, výrazne obohatil svoju prácu o interdisciplinárny rozmer, plne však zasadený do filozofickej platformy. V nasledujúcej Druhej časti s názvom „Kant rusky radikálne i obohacujúco“ (s. 86 – 106) autor predkladá šiestu a siedmu kapitolu. Zamýšľa sa nad úvahami a tvorbou prozaika a básnika, no aj významného mysliteľa A. Belého (resp. B. Bugajeva) stojaceho na hranici medzi kriticismom a symbolizmom a inšpirujúcim sa A. Schopenhauerom, ako aj nad úvahami filozofa a jedného z hlavných predstaviteľov ruského neoslovianofilstva V. F. Erna. Práca končí Záverom (s. 107 – 114), ktorý je dobre sumarizačne skomponovaný.

Autor práce si zvolil metodologický prístup metodologickou optikou vydavateľského projektu *pro et contra*, ktorého ideovým tvorcom a osnovateľom bol D. K. Bogatyrev. Táto

metóda, ktorá bola vlastná pre istý ruský filozofický intelektuálny okruh ľudí, ktorý sa zrodil na začiatku 90. rokov 20. storočia a ktorého výrazným aspektom bolo formovanie intelektuálneho a filozofického diskurzu nesie v sebe isté hermeneutické poslanstvo, z ktorého autor vychádza. Autor metodologicky rieši problematiku prostredníctvom vhodne aplikovanej analýzy a komparácie. Celková metodologická pozícia uchopenia filozoficko-historického, ako aj historicko-filozofického rozpracovania predmetnej práce je plne akceptovateľná. Môžem konštatovať, že autor je v práci metodologicky presný a dôsledný. Postupuje detailne, s vedeckou presnosťou, čo predznamenáva dobrú a poctivú profesionálnu kariéru habilitanta.

Konštatujem, že práca je tematicky ucelená, jej text je prehľadný, zrozumiteľný, hutný a obsahovo veľmi zaujímavý. Práca je koncipovaná na rozsiahlom extenzívnom filozofickom základe veľmi vhodne zvolených pôvodných pramenných ale aj vhodne dopĺňujúcich sekundárnych zdrojov. Pracovanie autora s textami ruských filozofov, resp. historikov filozofie S. A. Nižnikova, M. A. Maslova, S. A. Černova a najmä V. F. Erna, ktorý má aj podľa samotného autora v jeho práci „zásadné postavenie“ (s. 22) a ktorému venuje celú siedmu kapitolu, ako aj pracovanie s inými historikmi filozofie považujem za náležité. Konštatujem, že skúmanie interpretačných tendencií Kantovej filozofie sformovanými v ruskom prostredí v danom období sa autorovi bravúrne podarilo. Práca ukazuje, že jej autor je sčítaný a že sa v problematike Kantovej tvorby v ruskom intelektuálnom prostredí orientuje veľmi dobre. Pozná historické okolnosti, činnosti rôznych vedeckých spoločností (napr. Moskovská psychologická spoločnosť, Kyjevská duchovná akadémia a iné) a vydavateľskú tvorbu zásadných filozofických časopisoch. Jednoznačne dobre sa orientuje v zdrojoch z ruského prostredia. Autor si vie klásť správne otázky a pokúša sa na ne hľadať odpovede (s. 39, 47, 48, 58, 61, 65, 101, 106). Vie tlmočiť svoj názor na základe zreých úvah, príznačných pre vedeckú prácu.

Habilitačná práca svedčí o tom, že autor sa v riešenej problematike cíti veľmi dobre a po odbornej stránke je doma. Pokiaľ ide o odvolávanie sa na iných mysliteľov a pokiaľ ide o používanie bibliografických zdrojov, autor pracuje dôkladne a veľmi poctivo. Jeho prístup môžem celkovo vyhodnotiť ako svedomitý, aj keď sa v práci vyskytuje množstvo gramatických a štylistických chýb¹, ako iných formálnych nedostatkov, resp. formálnych postupov, ktoré vyvolávajú otázky².

Autora práce prosím, aby pri habilitačnom konaní zodpovedal na tieto otázky:

¹ Čitateľa udivuje množstvo gramatických a štylistických chýb. Už hneď v Úvode práce čitateľ narazí na jazykové defekty, konkrétne na zlú štylistiku (s. 6, 11, 79 a iné) alebo na to, že začiatkové písmená na začiatku vety sú malým písmom (s. 6, 8, 12, 14, 15, 19, 23, 33 a iné). Tieto chyby sa v práci vyskytujú priam chronicky. Štylistické nedostatky niekedy spôsobujú nepochopenie výpovede (s. 109). Chýbajúci mäččeň (s. 7, 34), chýbajúci dlžeň (s. 13), chýbajúce písmená (s. 109), chýbajúce zátvorky (s. 8), chýbajúce bodky (s. 8) alebo naopak ich mylné použitie (s. 88, 96), preklepy (s. 9, 11, 27, 110, 111, 112, 114 a iné), nesprávne použitý medzerník alebo naopak jeho opomenutie (s. 11, 32) naznačujú, že tak svedomitý autor pravdepodobne nemal čas na jazykovú úpravu textu pred jeho odovzdaním.

² Ako príklad uvádzame časté používanie nových odsekov (napr. s. 13, 28, 56 a iné), ktoré pokladáme za nenáležité, zvlášť vtedy, ak je dodržaná myšlienková kontinuita obsahu, alebo zamieňanie si pomlčky a spojovníka (s. 22). Za vážnejší formálny nedostatok pokladáme neuvedenie zdroja k citácii, ktorú autor uvádza v súvislosti s odvolávaním sa na Juliusa Hermanna von Kirchmana (s. 71). Taktiež by sa žiadalo, keby predmetná citácia z nemčiny bola preložená. V Zozname bibliografických odkazov sa niektoré diela uvádzajú s ISBN a s ISSN, pri niektorých dielach tento údaj absentuje, hoci ho diela majú pridelený.

1. Na s. 45 autor píše: „Do prostredia živelných a miestami krutých intelektuálnych nepokojov novoveku vstupuje Kant svojim dielom ako stabilizačný prvok. Pre Lopatina Kant verí v silu rozumu minimálne tak ako Descartes, no len racionalita Kanta sa stáva stabilizujúcou“. V akom zmysle možno interpretovať uvedenú stabilitu? V čom sa Kantova racionalita stala stabilizujúcou?
2. Na s. 97 – 106 sa autor venuje V. Ernovi. Načrtáva jeho epistemológiu, celkom správne sa odvoláva na M. Bohuna, ktorý tvrdí, že Ern postavil proti racionalizmu nábožensky orientovaný ontologizmus (s. 100). Autor tvrdí, že „Ern deklaruje svoje základy vo viere v Boha ako istého garanta toho, čo je a toho, že je nám to objektívne a bezprostredne dané pre možnosť poznania“ (s. 103) a taktiež, že „Ern je presvedčený, že poznávame svet taký, aký je a máme k poznaniu jeho povahy prístup“ (s. 111). Mohol by autor detailnejšie vysvetliť Ernovu epistemológiu?

Končiac tento posudok, gratulujem Inštitútu filozofie Prešovskej univerzity v Prešove, že v nej pôsobia takí pracovníci, akým je autor habilitačnej práce Mgr. Ondrej Marchevský, PhD. Jeho prácu považujem za primeranú nárokom pre habilitačné konanie. Habilitačnú prácu Filozofický odkaz Immanuela Kanta na *Ruskej ceste pro et contra* habilitanta Mgr. Ondreja Marchevského, PhD., **odporúčam prijať na obhajobu** a po úspešnej obhajobe **odporúčam udeliť akademický titul docent** v študijnom odbore 2. 1. 3. Dejiny filozofie.

V Nitre, dňa 27. februára 2019.

doc. PhDr. ThDr. Tomáš Pružinec, PhD.